

KURJER LITEWSKI

w WILNIE dnia 23. Listopada V. S. ROKU 1807.

SEMLIN d. 4 listopada. O wtargnięciu nowem Turkow do Serwii jest wiadomość następująca, Hassan Basza zgromadziwszy pod Saraio stolicą Bosnii 16 t. zbroynych, zmocniony 25 t. Bośniaków, przeszedł rzekę Drina między Buzawą i Jenizą; słabsze wydziały Serwianów strzegące granic odporu dać nie mogąc w tył ustąpiły; Hassan do zamku Sacco postąpił. Tam nakoniec zgromadzili się Chrześcianie w liczbie większej, zaszły gonitwy, których ten był skutek, iż Ottomanie za Drinę zkąd przyszli powracać musieli. Scigali uchodzących namiestnicy Czernego, i zaszli pod Warez o kilka mil od Saraio, widząc kraj swój naiechany Baszowie Tureccy, wezwali Bośniaków do broni pospolitęm ruszeniem; iakoż wkrótce liczne ich tłumy do Trawnik zbierać się zaczęły.

WIEDEN d. 18 listopada Arcy X. Józef Palatinus powróciwszy ząd do Budy, oświadczył Węgierskim Magnatom i Stanom, że Cesarz nie odmiennie przeznacza d. 15 grudnia na zakończenie obrad seymowych; przyrzekł Monarcha sam zjechać do Węgierskiej stolicy, i dawno oczekiwaną dać odpowiedź na proźby i żądania poddanych; którzy tymczasem korzystając z dozwołoney chwili zatrudniają się pilnie roztrząsaniem krzywd wielorakich, iako dotąd kraj cierpiał; dzieło zbliża się do końca; zapisują teraz pokrzywdzenia 4 i 5 klasy, które będą przesłane do Cesarza, iak 3 klasy pierwszych przesłane zostały przez Palatina. Wniebytności tego prezydował na Seymie W Sędzia Urmeny.

Narod Węgierski nieskończenie ucieszony został słysząc że Cesarz proszącego o uwolnienie od obowiązków Kanclerskich Graffa Esterhazy, w nadgodę 50 letnich zasług wyniosł na dostojność Xiążęcą; miejsce iego zastąpił Graf Erdody. Ow General Węgierski, który niedawno za śmiałą nazbyt mowę na Seymie o przywilejach narodu swego został oddalony ze służby powrócił do niej i przebaczenie otrzymał. Maią nadzieję niepłonną Stany, że Cesarz jeśli nie wszystkie przynajmniej niektóre ich proźby wysłucha. Po skończonych dopiero obradach ma wynieść na świat krótka lecz doskonała wiadomość o wszystkiem co się stało.

Politycy oko zwracają na negocyacye w Paryżu poruczone Arcy X. Ferdynandowi; czas od krycie czyli pewna jest powieść o rychłym przyłączeniu prowincyi Pruskiej Bareuth do Xięstwa Wurtzburgskiego; to pewna że Francuzcy Kommissarze dobra skarbowe Fryderyka 3 zabierać poczęli na imie Napoleona. Nie mniejsza wątpliwość jest o przywróceniu domowi Au-

stryackiemu twierdzy Braunau zajętey przed 2 laty; słyhać że rząd Francuzki wiele millionów złot. ryńs. naliczył pretensyi do dworu Wiedeńskiego za spóźnione oddanie Albanii według traktatu Presburskiego; na której uspokojenie Cesarz Franciszek ma poświęcić Braunau i powiat okoliczny dostać się mający Królowi Bawarskiemu. Lecz to wszystko nie wprzód objaśnione będzie, aż Arcy X. Ferdynand pwróci z Paryża. Jechał przez miasto nasze posłaniec Turecki, który posłującemu we Francyi Muhib Effendemu zaniósł nowe listy wierzytelne od Mustafy 4.

Prezydujący w radzie wojenney G. kawaleryi Tige otrzymał pomocnika w osobie GL. Baillet. Zostali GL. Dedowich, Ulm, GM. Gaio-li, Marziani, Kayser, Trautenberg, Kleinmayer, Baol. Umarł G. Langen kommandant twierdzy Teressienstadt, GM. Herman i Richter uwolniony z pensją od służby. Kupiec narodu Rossyjskiego Filimonow w nadgodę przysług, iako uczyił handlowi Austryackiemu, podniesiony został od Franciszka 1 na dostojność Baronowską. G. kawaleryi kommeuderujący w Szląsku i Morawii Arcy X. Ferdynand, który przed 2 laty był naczelnikiem armii naszej w Szwabii, i z Ulm do Czeskich granic pamiętny odwrót wykonał, otrzymał stopień Feld Marszałka.

Listy z Semlina pisane d. 9 daty obszerniejszą wiadomość o zaszłych przypadkach wojennych w Serwii i Bośni. Hassan Basza wodz naywyższy Turków rozumiał i oświadczył, że zawarte nad brzegami Dunaju broni zawieszenie, do niego bynajmniej rozciągać się nie powinno; gdyż o tém żadney wiadomości, rozkazu żadnego nie odebrał od Porty Ottomańskiej; przeto lud swoy zebrawszy d. 11 października przeszedł Drinę; iuz nieprzyjaciel 3 dni gościł w granicach Serwii; gdy nakoniec zgromadzili się Chrześcianie, naczelnikami ich byli Petrowich, Stamatowich, Nienadowich, którzy Turków odparłszy za pomienioną rzekę, sami ją przeszli d. 18; bronil Hassan przeprawy; lecz piechota Serwianów na każdym miejscu szczęśliwie poraziwszy nieprzyaciół, szturmem prawie dokonała dzieło.

Dopiero namiestnicy Czernego rozzerzać się zaczęli po całej Bośni. Nienadowich d. 20 zaszedł do Srebenizy, i zamek ów tysiącem ludu opasał, d. 23 3 t. postawił przed Zwornik; Petrowich i Stamatowich z korpusami swemi stanęli pod Kruska między Saraio i Trawnik. Ponieważ rozumieć trzeba, że Turcy bronić się będą upornie, Czerny z Sabacz, Uschitzy, Bosnitzy kazał do Bośni prowadzić wiele dział i ammu-

nicy w oblężeniu potrzebney. W pierwszych rozprawach Serwianie zdobyli wiele pieniędzy, oręża, 12 t. sztuk bydła, które do oyczyzny odesłali. Zgadnąć trudno, czyli Hassan widząc Chrześcian dzielących potęgę swoją na kilka części, nie przedsięwzię wyprawy na oswobodzenie opasanych zamków, i kraiu naiechanego.

Przed Presburskim traktatem rząd Austriacki i Bawarski sekwestr włożyły na dobra leżące w państwach swoich, które były własnością ~~w~~ tajemnego poddaństwa. Po traktacie Presburskim rzecz została na dawnym stopniu. Teraz nakoniec obie strony postanowiły skrócić cierpienia onych właścicieli; i sekwestr został zdjęty przez ugodę podpisaną w Munchen d. 5 listopada, między posłem Austriackim Stadion, i Ministrem Króla Maxymilian Montgelas.

NEW YORCK d. 18 września. Widząc z jedney strony gotowość Anglików do obrony, Amerykanów do napaści, wątpić o blizkiej wojnie trudno. Europejczycy nie potrafią sobie wyobrazić, iak wielki jest zapal obywateli RPtey przeciw Anglikom; i gdyby w Kongressie z Reprezentantów który śmiał usta otworzyć za pokojem, bez wątpienia od uprzedzonego gminu poczytany za zdraycę oyczyzny zapredanego nieprzyjaciolom zostałby zkrzywdzony. Jak zdaie się dwie razem wyprawy rząd gotwie, morską i lądową, pierwsza póydzie do wysp cukrowych, druga do Canady i nowej Szkocyi, wodzowie dotąd nie są wyznaczeni.

HAGA d. 9 listopada. Smutniejsze coraz wiadomości przychodzą o skutkach ostatney burzy; jeden ieszcze z Angielskich okrętów przewozowych osiadł na piasku niedaleko brzegu Hollenderskiego; 480 ludzi wyratowanych od zatonięcia zabraliśmy w niewolę; kilka innych statków które z Coppenhagi powracały drzewem, innemi potrzebami morskimi ładowne zabrali korsarze nasi i Francuzcy.

Z Londynu dziś przyszło ważne doniesienie. X. Portland z innemi Ministrami nie chcąc do pokoju przystąpić, odstręcając narody z Anglią zprzymierzone, obrażając obojętne, krzywdząc Danią, chciał ukazać światu zdumiałemu iedyny widok, Brytannii W. ze wszystkimi razem narodami walczącey i nieustraszoney, owszem w siłach morskich pełney zaufania, i czekającey pewnego zwycięztwa. Lecz insi obywatele osądzi, że handel duszą iest potęgi Angielskiey, który gdy będzie zamknięty przez rok lub więcey, wszystko upaść musi, a Mocarstwa nieprzyjazne prędzey czy późniey zebrawszy się równą, nakoniec mogą znaleźć pogodną chwilę i lądowanie do skutku przywieść. Pierwszy te smutne prawdy oycu Królowi przełożył X. Gallii; ten pan wzbudzony czytaniem listu od bezimiennego autora, prosił o audyencyą, widział się z Jerzym 3 w Windsor rozmawiał godzin kilka i czego żądał sprawił. Odtąd zaczęła w sercu Monarchy tryumfować Oppozycya; wezwani na tajemną rozmowę Lordowie Moira i Wel-

lesley, bawili u Króla razy kilka bardzo długo; którego ieszcze więcey przekonali o potrzebie obrania lepszey drogi ku zachowaniu imienia Angielskiego, honoru korony, powszechney szczęśliwości.

Osądził więc Monarcha, że trzeba Ministerium odmienić, i wspomnionym Lordom zlecił ułożyć listę nowych konsyliarzów korony, na której pomieszczeni być mają wszyscy, którzykolwiek z talentów, cnoty, zasług znaiomsi Europie, zasłużyli na szacunek u ziomków i postronnych. Ta wiadomość natychmiast rozniesiona po stolicy i całej Anglii, radość powszechną sprawiła większą nad wyraz wszelki; iuż albowiem kupcy, rzemieślnicy, fabrykanci, żegluggi, handlu, sposobu do życia pozbawieni prawie, rozpaczają o sobie zaczynali, i chcieli tłumem proźby zanosić do tronu. Ażeby się wnet nadzieie, podniosły się upadające papiery; każdy obywatel wygląda szczęśliwey chwili, gdy ich oyczyzna zrzekając się przywłaszczonego nad Oceanem panowania, sama z sobą i narodami przediednana, sprawiedliwa, handlem i przemysłem kwitnąca, słyszeć przestanie zarzut krzywdzący iey dostojność, że była siedliskiem gwałtu i przemocy, ta która w rządzie narodów oświeconych wysokie miejsce trzymać iest przeznaczona.

Odmiana Ministrów zwyczajnie u Anglików znaczy odmianę politycznych układów; ta nigdy iak iest dzisiany požądańszą nie była; własne dobro Anglików, powszechne narodów Europejskich głośno woła, żeby się zklonili do przywrócenia pokoju. Między innemi do tego warunkami zapewne będzie oddanie Duńczykom zabraney flotty i nadgroda szkod uczynionych w Coppenhadze. Spodziewani Ministrowie czyli zechcą to uczynić, i wyraźnie potępić niesprawiedliwość swoich poprzedników? Byłoby to wyznanie bardzo rzadkie na świecie, i chwalebne dla nich; ale czyliby taką powolnością nie obrazili miłości własney morskich i lądowych rycerzów, którzy wyprawę do Sundu położyli między tytułami do sławy nieśmiertelney. Prawda że X. Portland i towarzysze iego w pismach swoich usiłują usprawiedliwić i wywyżczyć nad inne to zwycięztwo; wyznać iednak trzeba, że lud Angielski iest innego zdania, nie widząc zwłaszcza żeby tryumf Coppenhagski obiecywał zapowiedziane korzysci, prócz zdobycia okrętów i zbroiowni.

LISBONA d. 14 października. Już Anglicy własność wszelką przenieśli na swoje okręta; iutro liczna ich flotta pod żagle wychodzi; porty nasze mają być odtąd zamknięte dawnym zprzymierzencom do czasu zakreślonego przez Napoleona. Admirał Purwis nie zabrał okrętów wojennych Portugalskich, nie wiemy co się stanie z nimi; rząd czeka troskliwie powrotu gońca wysłanego do Paryża, który doniesie o przyięciu lub odrzuceniu propozycyi naszych. Zdaie się iednak że Regent nie ma nadziei, ażeby przyjęte zostały; ponieważ flotę śpiesznie uzbraiać każe, na której ma być naprzód wysta-

ny do Brazylii syn jego Infant Antoni mający lat 12; z ką wnosimy, że głośne zprzeciwienie się wyjazdowi całego ludu, podane uwagi od Duchownych nie sprawiły wielkiego wrażenia. To pewna, że Regent żąda obojętnym zostać.

MADRID d. 20 października. W całej Hiszpanii wojenna dziś jest postać; zewsząd półki śpiesznie ciągną do granic Portugalskich; pod Badajoz zgromadza się 30 t. naszego żołnierza, pod Tuy 9 t. tylż nad rzeką Guadalquivir, tylż w obozie S. Rocha. Hiszpani wkroczyć mają z południowej strony, z północnej Francuzi. Wyznać trzeba, że od czasów naydawniejszych nigdy armie Króla Katolickiego nie były w tak dobrym stanie iak są dzisiaj. Szwaycarów mamy 16 t; narodowe regimenta są dopełnione wszystkie. Co wszystko przypisać trzeba niepracowanej czynności X. Pokoju. Milicya nawet ćwiczy się pilnie w obrótach wojskowych, tak dalece, iż gdyby kazała potrzeba, stanąć może w polu, i okazać się przyzwoicie. Wojsko posiłkowe w północnych Niemczech wynosi głów 20 t; obywatele onych krajów dość wychwalić nie mogą naszej karności, porządku, ćwiczenia, regularnej opłaty żołdu, szykowności skromnej żołnierza, przepychu Officyerów rycerskiego. Zaszły tam kłótnie między ludem Hiszpańskim i Francuzkim; sam Napoleon rzecz roztrząsał, i znalazł winnymi gwardyaków Francuzkich, z których wielu zostało naganionych, inni ze służby nawet oddalonymi zostali.

Nie przestając na doskonałym urządzeniu wojsk lądowych Generalissimus, zatrudnia się iako W. Admirał lepszym urządzeniem potęgi morskiej; pracują Hiszpani w portach nad Oceanem i morzem śródziemnym położonych, i mogą mieć nadzieję, że ich flottom rychło nadgrodzi się uszczerbek pomiesiony w przeszłej i dzisiejszej wojnie, przynajmniej co do liczby straconych okrętów, gdyż maytków iesi nie zabranie, zapewne wycwiczenie jest niepodobne krajowi, który ma handel zamknięty, przerwaną żeglugę. Zbudowano wiele nowych okrętów i fregat, dawniejsze naprawiono wszystkie. G. Junot wkrótce jest spodziewany u nas z wielo pierwszemi Officyerami wojsk Francuzkich; Portugallia koniecznie osadzoną być musi; zprzymierzenie zmierzają do Salamanki. Król za kilka dni ogłosić postanowił wielkie nagrody przeznaczone dla G. Liniers zwycięzcy w Buenos Ayres; szczęśliwy ten cudzoziemiec, który talenta i krew poświęcił oyczyźnie przysposobionej Hiszpanii, będzie okryty świetnymi tytułami, orderami, dostojenstwami, pensjami, bez zażdrości u Hiszpanów, którzy go wielbią powszechnie.

BERLİN d. 7 listopada. Jeszcze Francuzi nie ustępują z krajów Pruskich, zawsze pod pozorem nie opłaconych kontrybucyj. G. Rapp kommandant Gdański pojechał do Elbląga, gdzie mają być zakreślone granice nowe Gdańskowi. Marszałek Soult w Elblągu i Braunsbergu zało-

żył wielkie magazyny, iakby miał zostać przez zimę w tych stronach. Teatra nawet obozowe dla zabawki rycerstwa tam pozakładano; przeto zawczesna pogłoska była o przeysciu wszystkich korpusów Francuzkich na lewy brzeg Wisły. W naszej stolicy rząd tymczasowy ostrzegł obywatelów o koniecznej potrzebie czynienia naywiększych ofiar, ażeby resztę zaległych kontrybucyj zapłacili w czasie naykrótszym. G. Blucher kommanderujący wojskiem Pruskim w okolicach Colberga; korrespondował z wodzami Francuzkami względem potrzeby dania im stanowisk wygodniejszych; ale rzecz odłożona do ustąpienia z kraju Francuzów. Na rozkaz Królewski ogłoszona jest sprzedaż koni teraz mniej potrzebnych w wojsku Pruskim od jazdy, artylleryi, bagażów; mogą one zabierać gospodarze i rolnicy za mierną cenę. Tym sposobem zaradzić chciano powszechnej kraju potrzebie.

PARYZ d. 7 listopada. Wojska Francuzkie dotąd stojące w Jstyi i Weneckim kraju, przed końcem października nagle ruszyły do Dalmacyi, drogi prowadzące do tej prowincyj okryte są żołnierzem, artylleryą, zawadami.

Półki Szwaycarskie na żołd Francuzki wzięte nie są dopełnione podziśdzien; Landamman RPtey w odezwie niedawno wydanej do 19 Cantonów powiada, że pierwszy i drugi mają liczbę przepisaną żołnierzy 4 t. lecz w trzecim nie ma nad 2400, w czwartym nad 2300; niestaje przeto obydwóm do kompletu głów 3300, nie licząc regimentu 5, który ieszcze nawet zaciągniony nie jest, a służyć będzie na dopełnienie innych w czasie wojennym. Przeto zachęca Cantony Landamman, ażeby dzieło przyspieszyły. Pierwszy półk Szwaycarski załogą stojący w Toulonie ruszył do Bayonne, i w rezerwie G. Junot ma służyć. Regiment z emigrantów Szwaycarskich złożony, którego Szefem jest Roll, zniaydując się przy Generale Fraser, prawie cały zginął w nieszczęśliwej pod Rosette bitwie z Turkami. Rząd nasz donosił urzędownie Landammanowi, ten Cantonom RPtey, że Marszałek Lannes jest wyznaczony Generał Półkownikiem wszystkich półków Szwaycarskich na żołdzie Francuzkim będących.

Posel Rossyjski Graf Tolstoy miał wstępny audyencyą u Napoleona; posłem Francuzkim u dworu Petersburgskiego został G. Caulincourt W. Koniuszy.

Umarło w czasie krótkim 2 mężów znakomych, Puysegur i Breteuil; obydwaj byli Ministrami stanu za rządów Królewskich; ostatni emigrował na początku rewolucyj, i do rady Xiążąt Francuzkich za granicą bawiących potężnie wpływał; r. 1779 imieniem Ludwika 16 iako pośrednik podpisał traktat pokoju w Cieszynie między Austryą i Prussami.

W Nice i drugich portach nad morzem śródziemnym leżących ogłoszono, ażeby okręta kupieckie pod flagą Włoską, Neapolitańską, Genuęską żeglujące zachowały przyzwoitą ostróż-

